

## Samenvatting van en overwegingen bij

Van Aerde, R., 2018, *Alternatieven voor het verwijderen van de gasaansluiting*, Apeldoorn, KIWA, rapport GT-180156

Bram Bos, Menno Poortinga & Ivo Witkamp, 6 december 2018

### Achtergrond

Op 21 september 2018 verstuurde KIWA het rapport *Alternatieven voor het verwijderen van de gasaansluiting* (Van Aerde 2018) naar opdrachtgever Liander NV. Het rapport beantwoordt de vraag van opdrachtgever Liander NV of “het volledig verwijderen van de aansluiting de enige mogelijkheid is om de veiligheid te kunnen waarborgen.” Omdat het rapport nog niet gepubliceerd is door KIWA dan wel Liander, vatten we inhoud in deze notitie eerst samen (A) om vervolgens onze overwegingen (B) daarbij te geven. Als deelnemers aan het forum ‘Gas de deur uit, gratis of toch niet?’ op Tweakers<sup>1</sup> hebben we de nodige interesse in en ervaring met dit dossier.

### A. Samenvatting van het KIWA-rapport

Van Aerde (2018) geeft in het rapport een *expert opinion* op de vraag of in vier situaties de veiligheid gewaarborgd is, maar niet wat de daadwerkelijke (on)veiligheid in die vier situaties is:

- A. **De aangesloten situatie in gebruik, inclusief periodieke controle.** Hierin is de veiligheid gewaarborgd omdat de eisen van de nationale norm NEN 7244-6 worden gehanteerd en periodiek gecontroleerd (Van Aerde 2018, p7).
- B. **De aansluiting wordt volledig verwijderd.** De veiligheid is volgens KIWA gewaarborgd (Van Aerde 2018, p8), want er zijn geen risico’s meer. Dit is de voorkeursoplossing van Liander NV.
- C. **De aansluitleiding blijft verbonden met de hoofdleiding.** De hoofdkraan wordt alleen dichtgedraaid of verzegeld. Volgens KIWA kan de veiligheid alleen gewaarborgd blijven als voldaan blijft worden aan de eisen van de nationale norm NEN 7244-6, dus als de netbeheerder periodieke controles en onderhoud uitvoert. Op termijn is er daarnaast een potentieel risico omdat men niet meer bedacht is op gasvoerende leidingen. Graven, beschadigen of veroudering kunnen dan sneller tot gevaar leiden. De veiligheid is volgens KIWA in deze situatie daarom niet gewaarborgd (Van Aerde 2018, p8). KIWA kwantificeert dat potentiële risico overigens niet, en stelt ook niet dat deze situatie per definitie onveilig is.
- D. **De aansluitleiding wordt losgekoppeld van de hoofdleiding.** In de situatie dat de aansluitleiding is losgekoppeld van de hoofdleiding (volgens NEN 7244-7 art 5.3), maar niet is verwijderd is de veiligheid volgens KIWA eveneens gewaarborgd (Van Aerde 2018, p11-12). Die aansluitleiding is immers niet meer gasvoerend.

### De conclusie van het rapport is vervolgens:

*“Voor het ‘Gasloos’ maken van woningen of andere panden is naar de mening van Kiwa, naast het volledig verwijderen van de aansluiting, de veiligheid gewaarborgd indien de aansluitleiding buiten gebruik wordt gesteld conform NEN 7244-7 artikel 5.3, en waarbij de aansluitleiding aan beide uiteinden voorzien wordt van een niet-losneembare eindfitting. Bij andere opties waarbij de aansluiting verbonden blijft met de hoofdleiding is naar de mening van Kiwa de veiligheid niet gewaarborgd.”* (Van Aerde 2018, p5)

---

<sup>1</sup> [https://gathering.tweakers.net/forum/list\\_messages/1709785/0](https://gathering.tweakers.net/forum/list_messages/1709785/0)

## B. Overwegingen bij het KIWA-rapport

### Veiligheid

Wat verstaat KIWA onder veiligheid? In 3.1. *Definities* formuleert KIWA dat als volgt:

*“veiligheid wordt in dit rapport beschouwd als de mate van afwezigheid van risico's gerelateerd aan de aanwezigheid van het gasdistributienet.”* (Van Aerde 2018, p6, onderstreping auteurs)

In deze definitie wordt de gewenste mate van afwezigheid niet gespecificeerd. In die zin is dit dus een tamelijk zinledige definitie. Elke 'mate van afwezigheid' zou immers kwalificeren als 'veiligheid' volgens deze tekst. Waarschijnlijk wordt bedoeld: *de mate van veiligheid* is gerelateerd aan *de mate van afwezigheid van risico's*.

Op pagina 9 definieert KIWA wél het gewenste niveau:

*“Randvoorwaarde bij deze afsluiting is, dat de veiligheid gewaarborgd moet blijven: de situatie mag niet onveiliger worden dan bij een aangesloten situatie. Dit betekent dat het veiligheidsniveau, in de zin van risico voor de bewoner en de omgeving, na de afsluiting van het gasnet ten minste gelijk moet zijn aan het veiligheidsniveau van een aangesloten situatie.”* (Van Aerde 2018, p9, onderstreping auteurs)

#### **Optie 1: verzegelen van de aansluiting** (= situatie C in samenvatting)

Bij verzegelen van de aansluiting is de veiligheid volgens KIWA niet gewaarborgd, en wel omdat:

*“Om bij deze optie te komen tot een situatie waarbij de veiligheid is gewaarborgd, is het voorwaarde dat de installatie voor wat betreft de technische- en de beheers aspecten blijft voldoen aan de NEN 7244-6. Indien hiervan wordt afgeweken, is er geen waarborg op de veiligheid.”* (Van Aerde 2018, p10)

KIWA *veronderstelt* in het rapport dat de netbeheerder in deze situatie zijn werk (zoals periodieke controle) niet meer doet (volgens NEN 7244-6), omdat deze daar niet meer voor betaald wordt. KIWA is vervolgens van mening dat bij verzegeling een onduidelijke situatie ontstaat omdat men niet meer bedacht zou zijn op gasvoerende leidingen. Graven, beschadigen of veroudering kunnen dan sneller tot gevaar leiden. Dat is een potentieel risico dat er niet zou zijn als er gewoon gas gebruikt wordt.

KIWA kwantificeert echter niet hoe groot dat vergrote risico is. Het is volgens KIWA groter dan in een situatie van gebruik en 'dus' is de veiligheid niet gewaarborgd. In deze redenering van KIWA is dus de veiligheid niet meer gewaarborgd, zelfs als het risico slechts met 0,001% zou stijgen. Dat is raar, zeker gegeven het feit dat een gasaansluiting die in gebruik is ook niet vrij van risico's is.

#### **Optie 2: aansluitleiding loskoppelen van de hoofdleiding volgens NEN 7244-7 art 5.3** (= situatie D in samenvatting)

Deze optie is volgens KIWA even veilig als het volledig wegnemen van de aansluiting. Het is een minder arbeidsintensieve optie, omdat er alleen een klein gat gegraven moet worden bij de hoofdleiding.

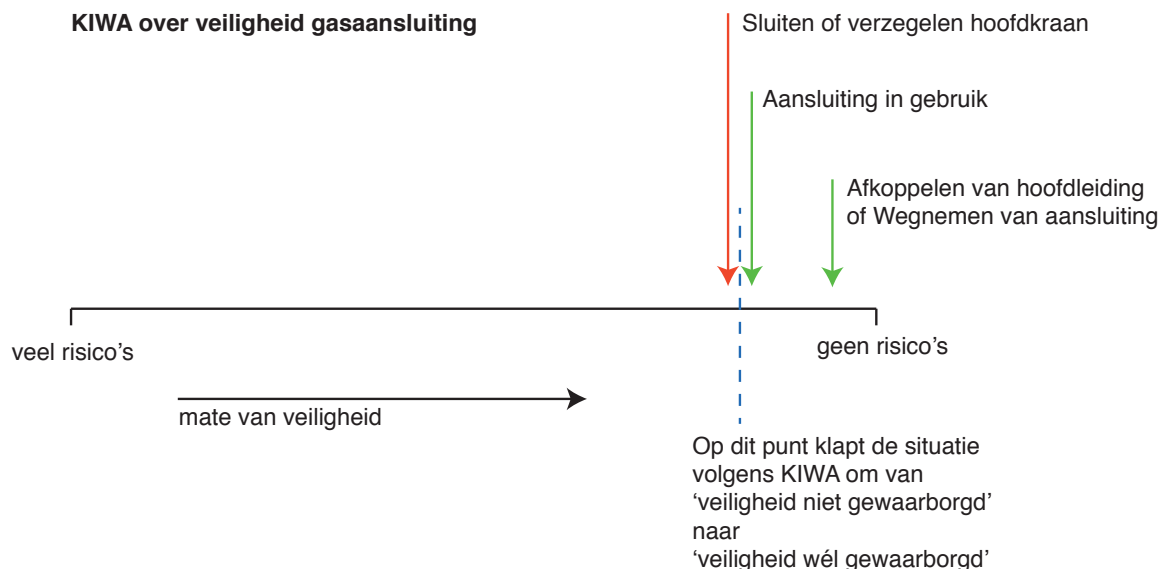
## KIWA over 'veiligheid' en 'veiligheid waarborgen'

Het KIWA-rapport doet geen uitspraken over de veiligheid (en dus de mate van afwezigheid van risico's) van de verschillende alternatieven. KIWA spreekt alleen over de vraag of de 'veiligheid gewaarborgd' is. Dat is een belangrijk verschil.

- Bij de opties wegnemen van de aansluiting, of afkoppelen van de hoofdleiding is de veiligheid gewaarborgd omdat er geen risico's meer zijn.
- Bij de gasaansluiting die in gebruik is, zijn er wel degelijk risico's, maar die worden gemitigeerd door periodieke controle en onderhoud.
- Bij de gasaansluiting die niet in gebruik is, maar verzegeld zijn er in eerste instantie dezelfde risico's, maar die worden niet meer gemitigeerd door periodieke controle en onderhoud, omdat Liander daar niet voor betaald wordt. Dat laatste zegt KIWA niet, maar is wel diens impliciete veronderstelling. Op termijn komt daar nog het (niet gekwantificeerde) risico bij dat mensen zich niet meer bewust zijn van een gasvoerende leiding.

Een verzegelde aansluiting is dus niet opeens veel onveiliger dan een aansluiting die in gebruik is. Op een niet nader gespecificeerde termijn wordt die daadwerkelijk onveiliger omdat er geen periodieke controle en onderhoud meer plaats vindt.

Waar veiligheid in de definitie van KIWA een gradueel begrip is (namelijk de 'mate van afwezigheid van risico's'), is het 'gewaarborgd zijn van veiligheid' in de visie van KIWA een binair begrip, zoals in: je bent zwanger of je bent het niet, maar nooit 'een beetje zwanger'. De scheidslijn is een keuze van KIWA. In elke situatie met meer risico dan een aangesloten situatie is volgens KIWA de veiligheid niet meer gewaarborgd (Van Aerde 2018, p9).



Het onderscheid wordt helder in de bovenstaande figuur. Direct valt op dat een potentieel marginaal verschil in mate van risico opeens een discreet verschil tussen wel of niet gewaarborgde veiligheid oplevert. Bij een aansluiting in gebruik is de veiligheid wél gewaarborgd, bij een gesloten of verzegelde hoofdkraan opeens niet. Dat de 'veiligheid niet gewaarborgd' is zegt dus in zichzelf niets over het daadwerkelijke risico-niveau.

## Onze conclusies

1. Het KIWA-rapport concludeert dat er vanuit oogpunt van waarborging van veiligheid een volstrekt equivalent alternatief is voor de door Liander gewenste wegneming van de aansluiting, namelijk het loskoppelen van de aansluitleiding van de hoofdleiding volgens NEN 7244-7. Deze optie kost veel minder werk.
2. KIWA specificeert niet wat het risico-niveau is bij een 'gewaarborgde veiligheid'. Een gasaansluiting die aangesloten en in bedrijf is wordt door KIWA namelijk ook beschouwd als gewaarborgd veilig, terwijl ook in die situatie evident risico's bestaan.
3. KIWA specificeert ook niet in welke mate het risico groter wordt als een aansluiting slechts verzegeld wordt. Zelfs een marginale vergroting van het risico kwalificeert in de redenering van KIWA al als een situatie waarin 'de veiligheid niet meer gewaarborgd is.'
4. Kortom: KIWA doet enerzijds geen uitspraken over het daadwerkelijke verschil in risico tussen de verschillende opties, maar is tegelijkertijd wel heel binair in de conclusie dat bij verzegelen de veiligheid *niet* is gewaarborgd, en *wel* gewaarborgd is bij zowel gebruik, als bij loskoppelen c.q. wegnemen van de aansluiting.
5. In een situatie waarin we binnen dertig jaar naar een volledig gasloze samenleving gaan (overheidsbeleid) zou een afweging tussen kosten (individueel dan wel maatschappelijk) en mate van risico(vergroting) wel degelijk een relevante overweging zijn. KIWA doet echter over die mate van risico(vergroting) geen enkele uitspraak.

## Praktisch alternatief

KIWA schrijft het niet zo letterlijk, maar in essentie is het verschil tussen een verzegelde gasaansluiting en een gasaansluiting die in gebruik is vooral een administratieve: er wordt na verzegeling (en opzegging van het leveringscontract voor gas) niet meer betaald voor periodieke controle van die aansluiting, terwijl de netbeheerders wél verantwoordelijk blijven. Dat kan op termijn tot extra risico's leiden; de ernst daarvan kwantificeert KIWA echter niet.

Een praktische oplossing hiervoor zou kunnen zijn om afnemers de volgende keuze voor te leggen:

- a. we verzegelen de kraan voor onbepaalde tijd, en u betaalt een klein bedrag (bv. 10 euro) per jaar om de veiligheid van de gasaansluiting te waarborgen.
- b. we halen de aansluiting geheel weg, en u betaalt €687 ineens, en heeft daarna geen vaste lasten meer. U wint bovendien ruimte in de meterkast.

Met de eerste optie (a) blijft de klant bewust dat er een gasvoerende leiding is (dus daardoor geen vergroot risico), en heeft de netbeheerder de middelen om de controle uit te kunnen blijven voeren. Tegen de tijd dat de hele straat van het gas af gaat, trek je alle leidingen er in een keer uit, of maakt de hele straat eenvoudig drukloos.

Dit zou administratief en wettelijk wel moeten worden geregeld. Niet in de laatste plaats zou een oplossing moeten worden gevonden voor het fundamentele probleem dat in het privaatrecht een contract als de Aansluit- en Transportovereenkomst zonder onredelijke belemmeringen en kosten moet kunnen worden opgezegd. Maar het is wel een voor iedereen begrijpelijke en redelijke oplossing, ook in het licht van de transitie naar een gasloze gebouwde omgeving.